

NCCA

An Chomhairle Náisiúnta
Curraim agus Measúnachta
National Council for
Curriculum and Assessment

Dréachtsonraíocht Chorpoideachas na hArdteistiméireachta

I gcomhair comhairliúcháin

Feabhra 2025

An Clár Ábhar

An tsraith shinsearach	1
Réasúnaíocht	2
Aidhm.....	4
Leanúnachas agus Dul Chun Cinn	4
Foghlaim an scoláire sa tsraith shinsearach.....	5
Príomhinniúlachtaí.....	6
Snáitheanna staidéir agus torthaí foghlama	10
Réimsí Gníomhaíochta Coirp	11
Snáithe 1 – Foghlaim scileanna agus a bheith gníomhach go fisiciúil.....	13
Snáithe 2: Éilimh fhisiceacha agus shíceolaíocha na feidhmíochta.....	16
Snáithe 3: Tosca a mbíonn tionchar acu ar rannpháirtíocht i ngníomhaíocht choirp	20
Teagasc le haghaidh fhoghlaim an scoláire	25
Measúnú.....	26
Measúnú i gcomhair teistiúcháin.....	27
Comhpháirt mheasúnaithe sa bhreis: Tionscadal Corpoideachais.....	27
Tuairisceoirí cáilíochta don chomhpháirt mheasúnaithe sa bhreis.....	28
Scrúdú scríofa.....	32
Socruithe réasúnta.....	32
Grádú na hArdteistiméireachta	33
Aguisín 1.....	35

An tsraith shinsearach

Tá sé mar aidhm ag an tsraith shinsearach leanúint le hoideachas iomlánaíoch a chur ar an duine agus cur le rath an duine. Cuireann eispéiris an scoláire le linn na sraithe sinsearaí lena fhorbairt intleachtach, shóisialta agus phearsanta mar aon lena shláinte agus a fholláine ar bhonn ginearálta. Baineann 8 dtreoirphrionsabal leis an tsraith shinsearach.

Treoirphrionsabail na Sraithe Sinsearaí	
Folláine agus caidrimh	Rogha agus solúbthacht
Oideachas ionchuisitheach agus éagsúlacht	Leanúnachas agus aistrithe
Dúshlán, rannpháirtíocht agus cruthaitheacht	Rannpháirtíocht agus saoránacht
Foghlaim le foghlaim, foghlaim don saol	Timpeallachtaí foghlama agus comhpháirtíochtaí

Is slat tomhais iad na prionsabail seo do scoileanna agus do shuíomhanna oideachais eile agus a sraith shinsearach á dearadh acu. Cuimsítear leis an tsraith shinsearach, Idirbhliain roghnach agus cúrsa dhá bhliain ina diaidh, a bhfuil ábhair agus modúil mar chuid de. Tarlaíonn an fhoghlaim i scoileanna, pobail, suíomhanna oideachasúla agus suíomhanna eile, lena n-aithnítear neamhspleáchas méadaitheach an scoláire, ag tógáil ar an tsraith shóisearach. Bunaítear caidrimh le múinteoirí ar bhonn níos aibí agus glacann an scoláire níos mó freagrachta air féin as a chuid foghlama féin.

Sa tsraith shinsearach, cuirtear curaclam ar fáil ina mbíonn dúshlán don scoláire an leibhéal is airde de ghnóthachtáil oideachasúil a bheith mar sprioc aige, i gcomhréir lena chuid mianach agus cumas féin. I gcaitheamh na sraithe sinsearaí, bíonn deiseanna ag an scoláire dul i ngleic le dúshláin shóisialta, chomhshaoil, eacnamaíocha agus teicneolaíochta, agus chun feabhas a chur ar a thuiscint ar chearta an duine, ar cheartas sóisialta, ar chothroime, ar éagsúlacht agus ar inbhuanaitheacht. Tugtar tacaíocht don scoláire chun roghanna bunaithe ar eolas a dhéanamh agus conairí éagsúla tríd an tsraith shinsearach á roghnú aige agus bíonn deiseanna ag gach scoláire lúcháir agus sásamh a bhaint as clocha míle móra a bhaint amach ina chuid oideachais. Ba cheart go gcuirfeadh an tsraith shinsearach bonn láidir faoin aistriú go dtí an breisoideachas, an t-oideachas aosach agus an t-ardoideachas, printíseachtaí, tréimhsí oiliúna agus fostaíocht, agus rannpháirtíocht bhríoch sa tsochaí, sa gheilleagar agus sa saol aosach.

Ba cheart go bhfreastalódh an t-eispéireas oideachasúil sa tsraith shinsearach ar gach aon scoláire, go bhfreagródh sé dá chuid láidreachtaí agus riachtanas foghlama, agus go mbeadh meas agus urraim ann don éagsúlacht agus go ndéanfaí sin a cheiliúradh. Bíonn éagsúlachtaí ann i measc scoláirí ó thaobh cúlra teaghlaigh agus cultúir de agus i dtaca le teangacha, aois, stádas eitneach, creideamh, inscne, agus féiniúlacht ghnéis agus maidir lena gcuid láidreachtaí, riachtanas, spéiseanna, mianach agus réamheolais, scileanna, luachanna agus meonta. Ba cheart go ndéanfaí féiniúlacht gach aon scoláire a cheiliúradh, go léireofaí meas uirthi agus go bhfreagrófaí di le linn don scoláire a bheith ag dul tríd an tsraith shinsearach.

Ar leibhéal praiticiúil, tacaítear leis an tsraith shinsearach le forbairt ghairmiúil bhreisithe; le rannpháirtíocht múinteoirí, leis an scoláire, tuismitheoirí, ceannairí scoile agus páirtithe leasmhara eile; acmhainní; taighde; cumarsáid shoiléir; comhsheasmhacht polasaí; agus le fíis chomhroinnte i dtaca lena mbítear ag iarraidh a bhaint amach dár gcuid daoine óga tríd an tsraith shinsearach, agus iad ag réiteach chun tús a chur leis an saol aosach. Cuirtear beocht inti i scoileanna agus i suíomhanna eile oideachasúla trí:

- pleanáil, forbairt, eagrú, machnamh agus measúnú éifeachtach curaclaim
- cuir chuige teagaisc agus foghlama a spreagann an scoláire agus a ligeann dó feabhsú
- cultúr scoile ina léirítear meas ar an scoláire agus ina gcuirtear grá don fhoghlaim chun cinn.

Réasúnaíocht

Déanann Corpoideachas na hArdteistiméireachta forbairt ar chumas an scoláire chun páirt a ghlacadh i gcorpoideachas agus i ngníomhaíocht choirp go muiníneach agus go heolach. I gCorpoideachas na hArdteistiméireachta, gheobhaidh an scoláire deis chun staidéar a dhéanamh ar chorpoideachas i gcomhair teastasú. Ceapadh an tsonraíocht chun dul i gcion ar an scoláire a bhfuil spéis aige agus atá tiomanta do rannpháirtíocht agus feidhmíocht i ngníomhaíocht choirp. Déanann Corpoideachas na hArdteistiméireachta forbairt ar chumas an scoláire corpoideachas agus gníomhaíocht choirp a dhéanamh sa tsraith shinsearach agus ina shaol amach anseo ar bhealach eolasach oílte féintreoirithe machnamhach.

Cuirtear an bhéim ar eispéiris foghlama chomhtháite a thabhairt don scoláire áit a bhfuil cothroime idir dícheall pearsanta a fhorbairt i rogha gníomhaíochtaí choirp agus a thuiscint ar na peirspictíochtaí teoiriciúla a mbíonn tionchar acu ar fheidhmíocht agus ar rannpháirtíocht i ngníomhaíocht choirp a neartú. I measc na bpeirspictíochtaí sin tá foghlaim sna daonnachtaí, eolaíochtaí sóisialta agus eolaíochtaí saoil.

Tacaíonn teagasc agus foghlaim i gcorpoideachas leis an scoláire a bheith ina dhuine óg a bhfuil oideachas air maidir lena chorp féin. Féachann an scoláire lena chuid feidhmíochta i rogha gníomhaíochtaí coirp a fheabhsú. Foghlaimíonn sé conas eolas agus tuiscint a chur i bhfeidhm maidir le gníomhaíocht choirp chun bonn eolais a chur faoin gcaoi a n-ullmhaíonn sé, a mbíonn sé rannpháirteach agus mar a éiríonn leis i ngníomhaíocht choirp. Trí rannpháirtíocht agus taispeántas i ngníomhaíocht choirp, foghlaimíonn an scoláire faoi bheith éifeachtach go pearsanta mar lúthchleasaí aonair ach freisin mar chuid d'fhoireann nó de ghrúpa. Forbraíonn sé scileanna agus inniúlachtaí sóisialta difriúla de réir mar a oibríonn sé i gcomhar le daoine eile i dtreo comhsprice.

Foghlaimíonn an scoláire faoin tábhacht atá le gníomhaíocht choirp mar chuid de stíl mhaireachtála shásúil agus shláintiúil. Déanann sé scrúdú ar na cúinsí a mbíonn tionchar acu ar a rannpháirtíocht féin agus ar rannpháirtíocht daoine eile i ngníomhaíocht choirp. Pléann sé eispéiris dhifriúla maidir le gníomhaíocht choirp, idir rannpháirtíocht ar bhonn caitheamh aimsire go dtí iarracht barr feabhais a bhaint amach agus luach gach eispéiris le haghaidh na sláinte agus na folláine. Is iomaí deis a fhaigheann an scoláire sa chorroideachas oibriú mar dhuine aonair, i ngrúpaí agus i bhfoirne áit ar féidir leis tuiscint níos géire a fhorbairt ar na coincheapa a bhaineann le cothroime agus le freagracht phearsanta agus shóisialta. Cé gur cuid lárnach d'fhoghlaim an scoláire i gcorpoideachas é an fheidhmíocht i ngníomhaíocht choirp, spreagtar an scoláire le tabhairt faoi róil eile seachas ról an lúthchleasaí. Spreagtar an scoláire, go háirithe, le róil cheannaireachta agus chóitseála a ghlacadh mar chuid dá chuid foghlama i gcorpoideachas.

Sa chorroideachas, tuigtear go gcuimsítear leis an téarma gníomhaíocht choirp gach cineál gníomhaíochta coirp le chéile ar chontanam, mar a bhfuil rannpháirtíocht sa ghníomhaíocht choirp mar chuid de stíl mhaireachtála shláintiúil ar thaobh amháin agus a bheith in iomaíocht le rud a bhuachan ar an taobh eile. Faigheann an scoláire taithí ar chorroideachas mar phróiseas comhreathach foghlama i ngníomhaíocht choirp, trí ghníomhaíocht choirp agus maidir le gníomhaíocht choirp.

Aidhm

Déanann Corpoideachas na hArdteistiméireachta forbairt ar chumas an scoláire a bheith rannpháirteach i ngníomhaíocht choirp ar bhealach eolasach oilte féintreoraithe machnamhach ach eolas agus scileanna a chur i bhfeidhm go praiticiúil.

Déanann Corpoideachas na hArdteistiméireachta forbairt:

- ar léiriú an fhoghlaiméora sa ghníomhaíocht choirp
- ar chumas an fhoghlaiméora machnamh a dhéanamh ar a thaispeántas i ngníomhaíocht choirp
- ar eolas agus tuiscint an fhoghlaiméora faoi na cúinsí a mbíonn tionchar acu ar thaispeántas agus ar rannpháirtíocht i ngníomhaíocht choirp
- ar an léirthuisicint atá ag an bhfoghlaiméoir ar na buntáistí atá le gníomhaíocht choirp le haghaidh sláinte agus folláine ar feadh an tsaoil
- ar chumas an fhoghlaiméora tabhairt faoi róil éagsúla i ngníomhaíochtaí coirp
- ar an tuiscint atá ag an bhfoghlaiméoir ar na prionsabail atá mar bhonn ag rannpháirtíocht eiticiúil i ngníomhaíocht choirp
- ar fheasacht an fhoghlaiméora ar shuntas cultúrtha na ngníomhaíochta coirp agus an spóirt in Éirinn

Leanúnachas agus Dul Chun Cinn

An tSraith Shóisearach

Dírítear Corpoideachas na Sraithe Sóisearaí ar dhuine óg atá liteartha go fisiciúil a fhorbairt i dtaca le heolas, tuiscint, scileanna agus luachanna chun rannpháirtíocht fheasach, mhúinéach agus inniúil sa ghníomhaíocht choirp agus tiomantas don rannpháirtíocht ar feadh an tsaoil a chumasú. Is réimse foghlama í an Fholláine sa tsraith shóisearach agus tá Corpoideachas ar cheann de na trí cholún san Fholláine. I gCorpoideachas na Sraithe Sóisearaí foghlaimíonn an scoláire le bheith ina rannpháirtí muinéach agus cumasach sa ghníomhaíocht choirp agus tá inspreagadh ann le bheith níos gníomhaí go fisiciúil. Cuirtear deiseanna ar fáil dó freisin chun a fholláine féin agus folláine daoine eile a chosaint agus a chothú, agus an tráth céanna tuiscint á fáil ar an tábhacht atá le cothrom na Féinne, obair le daoine eile, ionchuimsiú agus sábháilteacht.

I ndiaidh na Sraithe Sinsearaí

Tugann an staidéar ar Chorpoideachas na hArdteistiméireachta tuiscint don scoláire ar na tairbhí a bhaineann le bheith gníomhach go fisiciúil ar feadh a shaoil. Cothaíonn sé rannpháirtíocht leanúnach agus taitneamh as an ngníomhaíocht choirp mar rannpháirtí, tacaí nó cóitseálaí.

D'fhéadfadh go leor slite beatha iontacha agus tairbheacha eascairt as agus cruthaíonn sé bunús fíormhaith don scoláire a bhfuil spéis aige sa spórt agus sa ghníomhaíocht choirp, ag cur ar a chumas a bheith rannpháirteach i saol na hoibre, i mbreisoideachas agus i mbreisoiliúint. Cuireann Corpoideachas na hArdteistiméireachta buneolas ar fáil don scoláire le haghaidh réimse leathan slite beatha sa spórt agus san fhóillíocht.

Foghlaim an scoláire sa tsraith shinsearach

Cuimsítear le foghlaim an scoláire sa tsraith shinsearach, gach rud a fhoghlaimíonn an scoláire laistigh de na hábhair agus na modúil a nglacann sé páirt iontu agus gach rud a fhoghlaimíonn an scoláire ag a bhfuil baint lena eispéiris sraithe sinsearaí ar fad. Is é an príomhaidhm anseo ná go mbeidh gach scoláire níos saibhre, níos rannpháirtí agus níos inniúla mar dhuine ag deireadh na sraithe sinsearaí ná mar a bhí siad sular thosaigh siad an tsraith shinsearach.

Ar mhaithe le soiléireacht, tugtar breac-chuntas faoin teideal 'príomhinniúlachtaí' ar an bhfoghlaim a bhaineann lena n-eispéiris ar fad sa tsraith shinsearach. Leagtar amach an fhoghlaim a tharlaíonn laistigh den ábhar nó den mhodúl i gceist faoin teideal 'snáitheanna agus torthaí foghlama'. Ach, tá sé ríthábhachtach a aithint go bhforbraítear príomhinniúlachtaí agus foghlaim ábhair nó modúil go comhtháite. Tá na príomhinniúlachtaí comhtháite ar fud na réasúnaíochta, na n-aidhmeanna, na dtorthaí foghlama agus ar fud ranna measúnaithe na sonraíochtaí. Go praiticiúil, is é an scoláire a fhorbraíonn príomhinniúlachtaí ar scoil trí na hoideolaíochtaí a úsáideann múinteoirí, agus an timpeallacht a fhorbraíonn siad ina seomraí ranga agus laistigh dá scoil. D'fhéadfadh na hábhair cabhrú leis an scoláire a príomhinniúlachtaí a fhorbairt; agus is féidir leis na príomhinniúlachtaí foghlaim ábhair níos doimhne a fheabhsú agus a éascú. Nuair a tharlaíonn an comhtháthú seo, leanann an scoláire ar aghaidh ag baint tairbhe as

- le linn agus i gcaitheamh na sraithe sinsearaí
- le linn dó aistriú chuig gnéithe éagsúla i mbreisoideachas, oideachas aosach agus an t-ardoideachas, printíseachtaí, tréimhsí oiliúna agus fostaíocht, agus

- ina shaol mar dhuine fásta le linn dó caidrimh a bhunú agus a chothú le réimse leathan daoine ina shaol agus páirt iomlán a ghlacadh sa tsochaí.

Nuair a dhéanann múinteoirí agus an scoláire ceangail idir modhanna teagaisc a bhíonn in úsáid don scoláire, na hinniúlachtaí atá á bhforbairt aige agus na bealaí ar féidir leis na hinniúlachtaí sin foghlaim shainiúil ábhair an scoláire a dhoimhniú, éiríonn an scoláire níos feasaí ar na bealaí ar fad a gcuireann a eispéiris ar fud na sraithe sinsearaí lena fhorbairt iomlánaíoch mar dhuine.

Príomhinniúlachtaí

Is scáth-théarma é Príomhinniúlachtaí ina ndéantar tagairt don eolas, na scileanna, na luachanna agus na meonta a fhorbraíonn an scoláire ar bhealach comhtháite le linn na sraithe sinsearaí.

Fíor 1 Comhphárteanna na bpríomhinniúlachtaí agus an tionchar a mhianaítear leo

Leagtar amach an t-eolas a bhaineann go sonrach leis an ábhar seo thíos faoin teideal 'snáitheanna staidéir agus torthaí foghlama'. Comhtháthaítear an t-eolas eipistéimeach ar fud na n-ábhar agus na modúl sna príomhinniúlachtaí.

Fíor 2 Príomhinniúlachtaí sa tSraith Shinsearach, lena dtacaíonn litearthachtaí agus uimhearthacht.

Tá na scileanna seo nasctha le chéile agus is féidir iad a chónascadh; is féidir leo feabhas a chur ar fhoghlaim fhoriomlán an scoláire; is féidir leo cabhrú leis an scoláire agus leis an múinteoir naisc bhríocha a dhéanamh idir agus thar réimsí éagsúla foghlama; agus tá tábhacht ag baint leo tríd an gcuraclam go léir.

Cuireann forbairt litearthachtaí agus uimhearthacht an scoláire le forbairt na n-inniúlachtaí agus an bealach eile thart. Tacaítear leis na príomhinniúlachtaí nuair a dhéantar litearthacht agus uimhearthacht an scoláire a fhorbairt go maith agus nuair is féidir leis dea-úsáid a bhaint as uirlisí éagsúla, teicneolaíochtaí ina measc, chun tacú lena chuid foghlama.

Cuirtear beocht sna príomhinniúlachtaí trí na heispéiris foghlama agus na hoideolaíochtaí a roghnaíonn an múinteoir agus trí fhreagairtí an scoláire orthu seo. Is féidir agus ba cheart go gcabhrófaí leis an scoláire a chuid príomhinniúlachtaí a fhorbairt, beag beann ar a chúlra, ar a chuid cúinsí ná ar a chuid eispéireas, faoi láthair nó roimhe seo, agus ba cheart go mbeadh

neart deiseanna aige a phríomhinniúlachtaí a léiriú. Tá tuilleadh sonraí maidir leis na príomhinniúlachtaí ar fáil ag <https://ncca.ie/ga/an-tsraith-shinsearach/athfhorbairt-na-sraithe-sinsearai/priomhinniulachtai-an-scolaire/>

Is féidir na príomhinniúlachtaí a fhorbairt i gCorpoideachas na hArdteistiméireachta ar réimse bealaí.

Trí Chorroideachas na hArdteistiméireachta forbraíonn an scoláire inniúlachtaí a bhaineann le **smaointeoireacht agus réiteach fadhbanna** ach dul i mbun gníomhaíochtaí a éilíonn orthu a chuid straitéisí a mheas agus a chur in oiriúint. Foghlaimíonn sé lena mheas cé na teicnící atá éifeachtach agus a chuir chuige a choigeartú dá réir sin. Cuimsíonn sé sin roghanna a dhéanamh maidir le gluaiseacht, teaicticí, agus obair foirne, ar mhaithe le tuiscint agus feidhmíocht a fheabhsú. Déantar an inniúlacht sin a fhorbairt a thuilleadh ach gníomhaíochtaí, rialacha agus trealamh a chur in oiriúint ag brath ar a chuid riachtanas agus cumas féin agus na cinn siúd atá ag daoine eile. Trí dhul i mbun plé le comhscoláirí, cleachtas machnamhach, aiseolas, agus iarrachtaí a dhéanamh arís agus arís eile, déanann an scoláire a chuid próiseas smaointeoireachta a bheachtú agus cuireann sé a chuid scileanna fadhbréitigh chun feabhais i suíomh fuinniúil gníomhach.

Cothaíonn an scoláire cruthaitheacht trí bhealaí a fhiosrú le dul i mbun gluaiseachta agus rannpháirtíochta i ngníomhaíocht choirp agus iad a chur chun feabhais. Agus é ag samhlú teaicticí nuálacha agus ag fiosrú le stíleanna éagsúla chun aghaidh a thabhairt ar dhúshláin, is amhlaidh atá an scoláire i mbun **a bheith cruthaitheach**. Ach glacadh leis an gcruthaitheacht cuirtear ar chumas an scoláire a bhealach a dhéanamh trí ghnéithe den fheidhmíocht agus cuir chuige uathúla a cheapadh a théann chun sochair dó, de réir mar a dhéanann sé iarracht chun feidhmíocht bharrmhaith a bhaint amach i ngníomhaíocht choirp.

Tá an cumas chun bheith ag obair i gcomhar le daoine eile ach dul i mbun gníomhaíochtaí a éilíonn obair foirne, cumarsáid agus comhoibriú i dtreo spriocanna comhroinnte ina bunchloch faoin gcorpoideachas. Neartaíonn na heispéiris sin tuiscint an scoláire ar an gcaoi le dul i ngleic le grúpdhínimic, mothúcháin a bhainistiú, agus léirthuiscint a léiriú do dhearthaí agus cumais éagsúla laistigh d'fhoirne. Déantar forbairt ar na príomhinniúlachtaí **obair le daoine eile** agus **cumarsáid** de réir mar a ghabhann an scoláire don ionchuimsitheacht, a réitíonn sé coinbhleachtaí, agus a théann sé i mbun comhréitigh a aimsiú, ag cothú meas ar an méid is féidir le gach duine a chur leis an obair sin. Trí bhíthin dúshláin chomhoibríocha agus

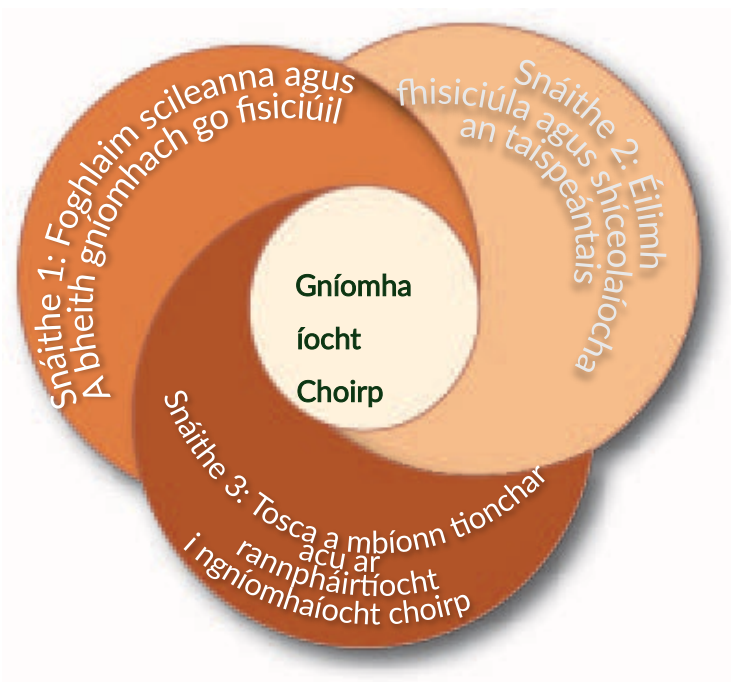
fadhbréiteach i ngrúpaí, cuireann an scoláire feabhas ar a chuid scileanna sóisialta-mothúchána agus ar a chumas le rathúlacht a bhaint amach i dtimpeallachtaí foirne éagsúla. Bíonn léirthuisctint ag an scoláire ar an tábhacht atá le rialacha agus téann sé i ngleic le ceisteanna eiticiúla mar chuid dá rannpháirtíocht i ngníomhaíocht choirp.

Trí bhíthin an chorpoideachais, cothaíonn an scoláire a **fholláine** trí chéile ach gabháil do ghníomhaíochtaí a chuireann feabhas ar a shláinte fhisiciúil, a chothaíonn teacht aniar, agus a chothaíonn braistint cuspóra agus muintearais. Cuireann an Corpoideachas deiseanna ar fáil don scoláire lena chuid cumas a thuiscint, spriocanna pearsanta agus foirne a shocrú agus a bhaint amach, agus dúshlán an tsaoil a bhainistiú trí obair foirne, fadhbréiteach agus buanseasmhacht. Ach foghlaim le haire a thabhairt dá shláinte fhisiciúil agus mhothúchána, sealbhaíonn an scoláire na scileanna is gá chun ceart a bhaint de bhuillí agus tacaíocht a lorg nuair is gá. Ina theannta sin, déanann sé fiosrú ar an gcaoi a mbíonn tionchar ag tosca sóisialta, eacnamaíocha agus cultúrtha ar an bhfolláine, rud a chuireann ar a chumas a bheith **rannpháirteach sa tsochaí** agus cur lena shláinte féin agus sláinte daoine eile ar bhealaí dearfacha fiúntacha.

Agus an scoláire rannpháirteach i gCorpoideachas na hArdteistiméireachta, forbraíonn sé scileanna féinbhainistíochta ach spriocanna pearsanta a shocrú, machnamh a dhéanamh ar a dhul chun cinn, agus a chuid láidreachtaí agus réimsí le haghaidh fáis a thuiscint. Trí chleachtas struchtúrtha agus aiseolas, foghlaimíonn sé straitéisí chun feabhas a chur ar a chuid feidhmíochta, cinntí eolasacha a dhéanamh, agus seiftiú dó féin ina chuid foghlama. Ach a chuid acmhainní agus ama a bhainistiú go héifeachtach, éiríonn an scoláire muiníneach as **foghlaim a bhainistiú agus féinbhainistiú** ar mhaithe le forbairt fhisiciúil agus phearsanta a bhaint amach araon, agus socraíonn sé spriocanna le pleanáil a dhéanamh le haghaidh feabhsúcháin. Ní hamháin go gcuireann an neamhspleáchas seo a chuid cumas chun feabhais ach tacaíonn sé lena fhás mar scoláire réamhghníomhach acmhainneach freisin ar féidir leis na scileanna sin a chur i bhfeidhm lasmuigh den chorpoideachas.

Snáitheanna staidéir agus torthaí foghlama

Ceapadh an tsonraíocht do Chorpoideachas na hArdteistiméireachta le haghaidh 180 uair an chloig ar a laghad d'am ranga. Leagtar an fhoghlaim amach inti ina trí shnáithe atá le tabhairt fúthu trí na réimsí gníomhaíochta coirp a shainaithnítear i bhFíor 3.

Fíor 3: snáitheanna na sonraíochta

Tugtar léargas ginearálta ar gach snáithe thíos. Sa cholún ar dheis, tá torthaí foghlama a dhéanann cur síos ar an eolas, na scileanna, na luachanna agus na meonta ba cheart a bheith ar chumas an scoláire a léiriú i ndiaidh tréimhse foghlama. Sa cholún ar chlé, déantar cur síos ar réimsí ar leith faoina bhfoghlaímíonn an scoláire. I dteannta a chéile, cuirfidh siad seo soiléireacht agus comhleanúnachas leis na codanna eile den tsonraíocht ar fáil. Chun tacú leis an scoláire agus leis an múinteoir le tuiscint a fháil ar na torthaí foghlama, leagtar amach gluais de Bhriathra Gnímh in Aguisín 1.

Ba cheart go bhféadfadh gach scoláire na torthaí foghlama a bhaint amach, ar a leibhéal mianach agus cumas féin. Cuireann torthaí foghlama próisis teagaisc agus foghlama chun cinn a fhorbraíonn eolas, scileanna, luachanna agus meonta an scoláire de réir a chéile, rud a chuireann ar a chumas a phríomhinniúlachtaí a chur i bhfeidhm ar chásanna difriúla de réir mar

a théann sé chun cinn. Tabharfaidh scoláirí atá ag déanamh staidéar ar an nGnáthleibhéal agus ar an Ardleibhéal araon aghaidh chriticiúil ar an gCorpoideachas, ach beidh an comhthéacs, an fhaisnéis agus na torthaí a eascraíonn as an rannpháirtíocht sin éagsúil lena chéile.

Réimsí Gníomhaíochta Coirp

Tá rannpháirtíocht ghníomhach an scoláire ó thaobh an choirp de lárnach do theagasc agus d'fhoghlaim i gCorpoideachas na hArdteistiméireachta. Ionas go mbeidh sé sin in ann tarlú, foghlaimíonn an scoláire faoi na peirspictíochtaí teoiriciúla difriúla trína rannpháirtíocht i ngníomhaíochtaí coirp. Roghnaítear na gníomhaíochtaí sin as measc seacht réimse ar leith de ghníomhaíocht choirp (féach Fíor 4). Tá rogha na ngníomhaíochtaí sin bunaithe ar na prionsabail a bhaineann le rogha, cumas, cothromas, taithí agus inbhainistitheacht an scoláire. Tá aclaíocht agus corpacmhainn phearsanta ina gcuid lárnach den ullmhúchán a dhéantar le feidhmiú go héifeachtach i ngach réimse den ghníomhaíocht choirp agus dá bhrí sin, tá siad ina gcuid lárnach de na seacht ngníomhaíocht choirp a liostaítear, agus ba cheart staidéar a dhéanamh orthu mar chuid de na réimsí gníomhaíochta coirp a roghnaítear. Ní mór don scoláire taithí a fháil ar raon leathan cothromaithe de ghníomhaíochtaí coirp chun an aidhm atá le Corpoideachas na hArdteistiméireachta a bhaint amach. Dá bhrí sin, ní mór dó dul i ngleic le cúig cinn ar a laghad de na réimsí gníomhaíochta. Spreagtar machnamh cúramach a dhéanamh le linn gníomhaíochtaí coirp a roghnú do gach grúpa ranga. Ní mór go mbeadh scoláirí a bhfuil cumais éagsúla acu laistigh den chohórt scoláirí a dhéanann staidéar ar Chorpoideachas na hArdteistiméireachta in ann páirt a ghlacadh sna gníomhaíochtaí agus dá bhrí sin, tá oiriúnuithe agus síntí ar an bhfoghlaim ar roinnt de na ceisteanna tábhachtacha is gá a chur san áireamh.

Fíor 4: na réimsí gníomhaíochta coirp

Snáithe 1 – Foghlaim scileanna agus a bheith gníomhach go fisiciúil

Díríonn an snáithe foghlama seo ar na próisis agus na prionsabail atá mar bhonn taca faoi fhoghlaim scileanna, feidhmíocht agus rannpháirteachas i ngníomhaíocht choirp. Déantar scrúdú ann ar na céimeanna foghlama, na tosca a mbíonn tionchar acu ar fhorbairt inniúlachta gluaiseachta, agus straitéisí le haghaidh cleachtas éifeachtach, rud a chothaíonn tuiscint agus cur i bhfeidhm araon. Leagtar an bhéim ar fheidhmíocht a anailísiú agus a fheabhsú, saintréithe de scileanna a aithint, agus na difríochtaí idir cumais atá ann ó dhúchas agus scileanna foghlamtha a fhiosrú. Comhtháthaíonn sé gnéithe aeistéitiúla agus ealaíonta den ghluaiseacht, ag spreagadh léiriú cruthaitheach trí ghníomhaíocht choirp. Déantar machnamh sa snáithe ar ról na gníomhaíochta choirp ar fud céimeanna den saol agus tugtar aghaidh ann ar ionchuimsitheacht, rochtain, agus straitéisí chun rannpháirtíocht a chur chun cinn, ag cinntiú cur chuige iomlánaíoch i leith gluaiseacht agus feidhmíocht fhisiciúil a thuiscint agus dul ina mbun.

Foghlaimíonn an scoláire faoin méid seo a leanas:	Ba cheart go mbeadh sé ar chumas an scoláire
<ul style="list-style-type: none"> céimeanna lena n-áirítear bunleibhéal, meánleibhéal, ardleibhéal	1. cur síos a dhéanamh ar na céimeanna a bhaineann le foghlaim scileanna
<ul style="list-style-type: none"> tosca lena n-áirítear aiseolas, cleachtas agus cineálacha cleachtais amhail cleachtas iomlán, páirteach, athraitheach, seasta, líonmhar, scaipthe, randamach, blocáilte	2. tosca a imríonn tionchar ar fhoghlaim scileanna a mhíniú
<ul style="list-style-type: none"> prionsabail amhail éagsúlacht, forásach, sonrath, intomhaiste,	3. prionsabail an chleachtais éifeachtaigh a mheas

<p>inbhainte amach, réadúil, am, spreagúil, dúshlánach, taifeadta</p>	<p>4. seisiúin cleachtais éifeachtaigh agus sceidil le haghaidh foghlaim scileanna a dhearadh</p>
<ul style="list-style-type: none"> • saintréithe amhail feasacht chinéistéiseach, réamhghabháil, comhsheasmhacht, cruinneas i bpatrún/teicníc ghluaiseachta 	<p>5. cur síos a dhéanamh ar shaintréithe taispeántais oilte</p>
<ul style="list-style-type: none"> • anailís bhithmheicniúil, lena n-áirítear úsáid plánaí agus aiseanna gluaiseachta, úsáid luamhán • dlíthe Newton a chur i bhfeidhm: 1ú dlí na táimhe, 2ú dlí an luasghéaraithe, 3ú dlí an ghníomhaithe/fhrithghníomhaithe • seicliostaí anailíse scileanna, príomhphointí cóitseála, bogearraí anailíse físeán agus lúthchleasaithe eiseamláireacha 	<p>6. anailís a dhéanamh ar fheidhmíocht scileanna i gcomhthéacs taispeántais phearsanta agus taispeántais duine eile, lena n-áirítear anailís chriticiúil le haghaidh feabhsúcháin</p>
<ul style="list-style-type: none"> • scileanna luaile, aicmiú scileanna lena n-áirítear scileanna oll-luaile, mínluaile, oscailte, dúnta, scoite, srathacha, leanúnacha, scileanna luais inmheánaigh agus luais sheachtraigh 	<p>7. an difríocht idir scil agus cumas a phlé</p>
<ul style="list-style-type: none"> • critéir aeistéitiúla agus ealaíonta a bhaineann le gníomhaíochtaí coirp éagsúla • modhanna chun anailís a dhéanamh ar chóiréagrafaíocht 	<p>8. breithmheas a thabhairt ar chritéir aeistéitiúla agus ealaíonta i ngluaiseacht agus comparáid a dhéanamh eatarthu.</p>

<ul style="list-style-type: none"> • cruthú agus rannpháirtíocht i dtaispeántas grúpa • na deiseanna agus na dúshláin a bhaineann le taispeántais aonair seachas taispeántais ghrúpa • stíl, scileanna, coincheapa, taibhiú, téama, ceol dualgais agus trealamh 	
<ul style="list-style-type: none"> • feidhm agus ról na gcóras cardashoithíoch/riospráide chun bonn eolais a chur ar fáil le haghaidh pleanála agus traenála • freagairtí a thomhas/a mhonatóiriú 	<p>9. scrúdú a dhéanamh ar fhreagairt an choirp do rannpháirtíocht i ngníomhaíocht choirp</p>
<ul style="list-style-type: none"> • i measc na gcéimeanna tá naíonacht, óige, ógántacht, aosacht agus daoine scothaosta a ghlacann páirt i ngníomhaíocht choirp • na tairbhí a bhaineann leis an ngníomhaíocht choirp ag céimeanna éagsúla, ina measc: sláinte choirp, meabhairshláinte, gnéithe sóisialta, cultúrtha, eacnamaíocha, comhshaoil 	<p>10. rochtain a fháil ar ghníomhaíocht choirp ar fud na gcéimeanna den saol</p>

Snáithe 2: Éilimh fhisiceacha agus shíceolaíocha na feidhmíochta

Sa snáithe seo déantar fiosrú ar na héilimh fhisiciúla agus shíceolaíocha a bhaineann leis an bhfeidhmíocht is fearr a bhaint amach ó taobh gníomhaíocht choirp de. Déantar fiosrú ann ar chomhpháirteanna na corpacmhainne, prionsabail na traenála, agus straitéisí téarnaimh, agus béim á leagan ar an ngá atá le cuir chuige struchtúrtha eolasacha i leith dearadh agus tréimhsiú traenála. Díríonn an ghné shíceolaíoch ar thosca a mbíonn tionchar acu ar chleachtas agus feidhmíocht, modhanna anailíse, agus straitéisí chun ullmhacht agus teacht aniar meabhrach a chothú. Ach aghaidh a thabhairt ar chothú, hidráitiú, agus córais fuinnimh, leagtar béim sa snáithe seo ar bhunchlocha fiseolaíocha na feidhmíochta, agus an tráth céanna déantar scrúdú ar ról na gcóras matánach agus cnámharlaigh sa ghluaiseacht. Déantar fiosrú ann ar an tábhacht atá le haiseolas, pleanáil, agus tacaíocht shaincheaptha ar mhaithe leis an bhfeidhmíocht is fearr is féidir a bhaint amach. Déantar grinnfhiosrú sa snáithe ar na struchtúir agus na soláthairtí le haghaidh spórt ardfheidhmíochta.

Foghlaimíonn an scoláire faoin méid seo a leanas:	Ba cheart go mbeadh sé ar chumas an scoláire
<ul style="list-style-type: none"> • comhpháirteanna den chorpacmhainn a bhaineann le sláinte agus feidhmíocht • ábharthacht na gcomhpháirteanna corpacmhainne maidir le raon gníomhaíochtaí coirp éagsúla • cadhnra tástála corpacmhainne le haghaidh éilimh chorpacmhainne ar leith i ngníomhaíocht choirp a bhaineann le sláinte agus feidhmíocht • prótacail bhailíochta agus iontaofachta le haghaidh tástáil corpacmhainne • modhanna traenála, ina measc: traenáil leanúnach, eatramhach, <i>fartlek</i>, ciorcaid, friotaíochta, pléiméadracht, modhanna searrtha, traenáil cobhsaíochta cabhlach	<ol style="list-style-type: none"> 1. scrúdú a dhéanamh ar chomhpháirteanna na corpacmhainne a mhéid a bhaineann le feidhmíocht i ngníomhaíocht choirp

<ul style="list-style-type: none"> • prionsabail na traenála, ina measc: ullmhacht, sainiúlacht, dul chun cinn, ró-uailú, scíth, téarnamh, tairseacha traenála (aeróbach agus anaeróbach), inchúlaitheacht, leadrán • Feidhm fhoirmle FITT (Minicíocht, Déine, Am, Cineál gníomhaíochta) chun feabhas a chur ar chorpacmhainn • dearadh cláir ach úsáid a bhaint as sonraí tástála corpacmhainne 	<p>2. prionsabail éifeachtacha na traenála a chur i bhfeidhm chun feidhmíocht i ngníomhaíocht choirp a fheabhsú trí bhíthin seisiúin pleanála traenála</p>
<ul style="list-style-type: none"> • straitéisí téarnaimh, róthraenáil • ról agus cur i bhfeidhm an tréimhsithe • téarnamh agus tréimhsiú a ionchorprú i ndearadh clár traenála 	<p>3. straitéisí téarnaimh a phlé agus prionsabail an tréimhsithe a chur i bhfeidhm le linn cláir oiliúna a dhearadh</p>
<ul style="list-style-type: none"> • modhanna amhail uirlisí féinmheasúnaithe, modhanna breathnóireachta, teicnící agallaimh, ceistneoirí • I measc na dtosca tá muinín, imní, inspreagadh agus comhdhíriú 	<p>4. anailís a dhéanamh ar ullmhacht shíceolaíoch i ndáil le tosca a mbíonn tionchar acu ar chleachtas agus feidhmíocht</p>
<ul style="list-style-type: none"> • na buntáistí agus na míbhuntáistí a bhaineann le raon straitéisí chun tosca síceolaíocha a fheabhsú, ina measc: féinchaint socraithe spriocanna; scor de smaointe; léirshamhlú; scíth; gnáthaimh thaispeántais 	<p>5. straitéisí chun tosca síceolaíocha a fheabhsú roimh a bheith rannpháirteach, lena linn agus ina dhiaidh</p>
<ul style="list-style-type: none"> • sonraí ó thástáil ar thosca síceolaíocha a úsáid agus a chur i bhfeidhm, ina measc: muinín, comhdhíriú, inspreagadh, griogthacht, agus straitéisí oiriúnacha do na tosca síceolaíoch arna sainaithint. 	<p>6. plean gníomhaíochta pearsanta a cheapadh a bhfuil prionsabail shíceolaíocha mar bhonn faoi chun tacú le meon dearfach síceolaíoch roimh</p>

	ghníomhaíocht choirp, lena linn agus ina diaidh
<ul style="list-style-type: none"> • cineálacha éagsúla aiseolais agus an tábacht atá leo, ina measc: inmheánach, seachtrach, eolas ar thorthaí, eolas ar fheidhmíocht, comhreathach, críochnaitheach, ginearálta, sonracha, tús-ualú, mioncheistiú • modhanna aiseolais a chur i bhfeidhm chun tacú le feidhmíocht 	7. cineálacha éagsúla aiseolais a mheas chun feidhmíocht i ngníomhaíocht choirp a fheabhsú
<ul style="list-style-type: none"> • riachtanais chothaithe a bhaineann le feidhmíocht – macrachoithaigh agus micreachoithaigh • uainiú an chothaithe chun feidhmíocht agus téarnamh a bharrfheabhsú • pleananna cothaitheacha le haghaidh feidhmíochta • forlíontaí spóirt – an ról, na buntáistí, agus na dúshláin a bhaineann le forlíontaí spóirt amhail caiféin, créitín, níotráit, béite-alainín, décharbónáit sóidiam chun feidhmíocht a fheabhsú 	8. scrúdú a dhéanamh ar ról an chothaithe agus an hidráitithe chun tacú le feidhmíocht choirp
<ul style="list-style-type: none"> • Córas ATP-PC (lachtach); córas lachtach anaeróbach; córas aeróbach • fad, déine, foinse breosla, de réir táirgí agus chineál na gníomhaíochta choirp 	9. ról agus rannchuidiú coibhneasta na gcóras fuinnimh i gcorp an duine
<ul style="list-style-type: none"> • grúpaí matán príomhluaille agus cnámha, ailt agus gluaiseachtaí na n-alt sa chorp, lena n-áirítear feidhmeanna na gcóras 	10. ról na gcóras matánach agus cnámharlaigh i ngluaiseacht an duine a phlé

<p>matánach agus cnámharlaigh le tagairt shonrach do ghluaiseacht</p>	
<ul style="list-style-type: none"> • toska a mbíonn tionchar acu ar fheidhmíocht • anailís ar an bhfeidhmíocht • spriocanna taispeántais a shocrú • plean feabhsúcháin bunaithe ar shonraí a bhailítear • éifeachtacht an chláir • cumarsáid 	<p>11. toska maidir le pleanáil i gcomhair feidhmíocht bharrmhaith a anailísiú</p>
<ul style="list-style-type: none"> • bealaí chuig gníomhaíocht choirp ardfheidhmíochta, ina measc: • tacaíocht airgeadais trí Chlár Maoinithe Ardfheidhmíochta Spórt Éireann • cláir forbartha imreora i spórt faoi aois • an ról atá ag comhlachtaí amhail Spórt Éireann, Comhlachtaí Rialaithe Náisiúnta le haghaidh spóirt aonair • soláthar agus tacaíochtaí náisiúnta; Comparáid ar fud creataí – Coiste Cluichí Oilimpeacha na hÉireann, Cluichí Oilimpeacha Speisialta Éireann agus Cumann Parailimpeach na hÉireann • tionchar na gcóras tacaíochta – forbairt lúthchleasaithe, torthaí feidhmíochta i gcomhthéacsanna éagsúla spóirt • soláthar agus tacaíocht do rannpháirtíocht an phobail sa spórt 	<p>12. soláthar agus tacaíocht do spórt ardfheidhmíochta in Éirinn a anailísiú</p>

Snáithe 3: Tosca a mbíonn tionchar acu ar rannpháirtíocht i ngníomhaíocht choirp

Díríonn an snáithe seo ar chomhthéacs níos leithne na gníomhaíochta coirp agus na feidhmíochta, agus béim á leagan ar chleachtais shábháilte agus ar eagrú éifeachtach gníomhaíochtaí. Déantar scrúdú ann ar chur i bhfeidhm straitéisí, teaicticí, agus gnéithe cumadóireachta ar fud gníomhaíochtaí coirp éagsúla, agus an tráth céanna tugtar aghaidh ar na héilimh ilghnéitheacha ar oifigigh, cóitseálaithe agus cóiréagrafaithe. Is téamaí lárnacha iad ceisteanna eiticiúla i ngníomhaíocht choirp, lena n-áirítear cothrom na Féinne agus rialú ar dhruaí a chuireann leis an bhfeidhmiú agus gortú a chosc, agus cuireann na ceisteanna sin ionracas agus cuntasacht chun cinn. Sa snáithe seo déantar fiosrú ar na gnéithe tráchtála agus sochaíocha den ghníomhaíocht choirp, agus déantar iniúchadh ar róil na hurraíochta, na ráiteas tacaíochta, na n-imeachtaí oll-rannpháirtíochta, agus tionchar na meán cumarsáide. Déantar scrúdú ann ar an tionchar atá ag dul chun cinn na teicneolaíochta ar ghníomhaíocht choirp agus leagtar béim ar na deiseanna a chuireann sé sin ar fáil don nuálaíocht agus don tionscnaíocht, ag cothú tuiscint chuimsitheach ar thírdhreach síorathraitheach an spóirt agus na gníomhaíochta coirp.

Foghlaimíonn an scoláire faoin méid seo a leanas:	Ba cheart go mbeadh sé ar chumas an scoláire
<ul style="list-style-type: none"> • rialacha agus rialacháin – imirt, scóráil agus caighdeáin iompair • rialacháin sábháilteachta – bainistíocht riosca agus prótacail éigeandála • rialacha agus rialacháin a chur i bhfeidhm chun eispéireas dearfach a chothú • an ról atá ag téamh suas agus fuarú i ngach cás cleachtais agus feidhmíochta, lena n-áirítear gortú a chosc • úsáid shábháilte agus cothabháil feistis, áiseanna agus trealaimh spóirt	<ol style="list-style-type: none"> 1. scrúdú a dhéanamh ar chuir chuige cleachtais shábháilte i leith taispeántas agus gníomhaíocht choirp a eagrú

<ul style="list-style-type: none"> • struchtúir, straitéisí, teaicticí agus gnéithe cumadóireachta, mar shampla chun feidhmiú níos fearr ná céilí comhraic, cásanna rialaithe nó a bheith cruthaitheach 	<p>2. struchtúir, straitéisí, teaicticí agus gnéithe cumadóireachta a chur i bhfeidhm i raon gníomhaíochtaí coirp</p>
<ul style="list-style-type: none"> • saintréithe an oifigh éifeachtaigh • stíl chumarsáide • straitéisí bainistithe coinbhleachtaí 	<p>3. cur síos a dhéanamh ar éilimh na réiteoireachta i dtéarmaí eolais, corpacmhainn phearsanta, ullmhacht shíceolaíoch, éadaí pearsanta agus trealamh</p>
<ul style="list-style-type: none"> • eolas fisiciúil, pearsanta agus teicniúil ar ghníomhaíocht choirp • na ceistanna is gá a chur an áireamh chun an té atá i mbun an spóirt a threorú agus é ag iarraidh feidhmíocht bharrmhaith a bhaint amach • plean feabhsúcháin le haghaidh lúthchleasaí • straitéisí chun an úsáid éifeachtach a bhaineann an té atá i mbun an spóirt as machnamh leanúnach maidir lena chleachtadh agus a fheidhmíocht a threorú • feidhmíocht phearsanta i ról an chóitseálaí/an chóiréagrafaí 	<p>4. fiosrú a dhéanamh ar na héilimh ar chóitseálaithe/chóiréagrafaithe</p>
<ul style="list-style-type: none"> • na prionsabail a bhaineann le cleachtas eiticiúil sa spórt; an tábhacht atá le hionracas, ómós, cothromaíocht agus comhionannas • an ról atá ag an gcód eitice i ngníomhaíochtaí coirp ó pheirspictíocht na rannpháirtithe, na dtuismitheoirí, an lucht féachana, na gcóitseálaithe agus na n-oifigeach clubanna 	<p>5. scrúdú a dhéanamh ar phrionsabail an chleachtais eiticiúil sa spórt agus na príomhthosca a mbíonn tionchar acu ar chleachtas eiticiúil sa spórt</p>

<ul style="list-style-type: none"> • an nasc idir cothrom na Féinne sa spórt, cleasaíocht agus rannpháirtíocht i ngníomhaíocht choirp agus spórt 	
<ul style="list-style-type: none"> • catagóirí difriúla drugaí a chuireann leis an bhfeidhmiú, lena n-áirítear • impleachtaí éifeachta don té atá i mbun an spóirt agus don spórt a bhaineann le húsáid drugaí a chuireann leis an bhfeidhmiú • Rialacha frithdhópála na hÉireann • eisceacht i gcomhair úsáid theiripeach i dtaca le húsáid cógas sa spórt 	<p>6. drugaí a chuireann leis an bhfeidhmiú sa spórt agus rialacháin maidir le dópáil a phlé</p>
<ul style="list-style-type: none"> • tionchar na ráiteas tacaíochta agus na hurraíochta ar rannpháirtíocht sa spórt agus ar lúthchleasaithe • teachtaireachtaí ó fhógraíocht a bhaineann le spórt agus na himpleachtaí a bhaineann leo • cód cleachtais maidir le hurraíocht 	<p>7. measúnú a dhéanamh ar thionchar na hurraíochta, na ráiteas tacaíochta, agus an mharsantaithe sa spórt agus ar ghníomhaíocht choirp</p>
<ul style="list-style-type: none"> • an chúis leis an bhfás ar na himeachtaí sin • tionchar na n-imeachtaí sin ar rannpháirtíocht i ngníomhaíocht choirp • an tionchar ar thurasóireacht a bhaineann le spórt • deiseanna agus dúshlán 	<p>8. scrúdú a dhéanamh ar an bhfás atá ar imeachtaí spóirt ina bhfuil rannpháirtíocht ar scála mór agus na deiseanna a thugann siad do chúrsaí gnó agus fiontraíochta</p>
<ul style="list-style-type: none"> • an tionchar ar – lúthchleasaithe, cóitseálaithe/cóiréagrafaithe, oifigigh agus an lucht féachana • feidhmíocht a bharrfheabhsú • úsáid na teicneolaíochta pearsanta, ina measc – feisteas, aipeanna, feisteas 	<p>9. iniúchadh a dhéanamh ar thionchar na bhforbairtí teicneolaíochta i ngníomhaíocht choirp</p>

<p>inchaite, uirlisí traenála, teicneolaíocht chúnta</p> <ul style="list-style-type: none"> • anailís feidhmíochta – bailiú sonraí, aiseolas agus straitéisí feabhsúcháin • treochtaí sa todhchaí 	
<ul style="list-style-type: none"> • iniúchadh a dhéanamh ar chumhdach na meán ar scoth-thaispeántas agus imeachtaí oll-rannpháirtíochta • an éifeacht a bhaineann le cumhdach na meán ar leibhéal rannpháirtíochta i ngníomhaíocht choirp; lena n-áirítear grúpaí inscne difriúla • an éifeacht a bhaineann le léirithe sna meáin ar íomhá choirp ar leibhéal rannpháirtíochta • saintréithe na gníomhaíochta choirp a fhágann go bhfuil sé tarraingteach don lucht féachana agus do na meáin • an éifeacht a bhaineann le cumhdach na meán ar iompar lucht féachana agus an tionchar a bhíonn aige sin ar an spórt • straitéisí le haghaidh cumhdach feabhsaithe 	<p>10. ról na meán ar ghníomhaíocht choirp agus spórt a mheas</p>
<ul style="list-style-type: none"> • baic ar rannpháirtíocht agus tacaíochtaí di • rannpháirtíocht sa ghníomhaíocht choirp a thomhas/a rianú 	<p>11. scrúdú a dhéanamh ar thosca a mbíonn tionchar acu ar rochtain ar ghníomhaíocht choirp agus ionchuimsiú, rannpháirtíocht agus feidhmíocht inti</p>
<ul style="list-style-type: none"> • steiréitíopáil ar bhonn inscne; saintréithe an chinsil; ról na meán maidir le steiréitíopaí inscne a chothú • míchumas lena n-áirítear; gníomhaíocht choirp oiriúnaithe 	<p>12. straitéisí maidir le cur chun cinn gníomhaíochta choirp a mheas</p>

- straitéisí chun aghaidh a thabhairt ar éagothroime i leibhéal rannpháirtíochta i measc grúpaí éagsúla
- braistintí i dtaobh gníomhaíocht choirp
- leithcheal agus réamhchlaonadh
- cuir chuige dhifriúla i leith cur chun cinn gníomhaíochta coirp ó thaobh náisiúnta agus idirnáisiúnta de
- straitéisí chun conairí idir gníomhaíocht choirp agus spórt scoilbhunaithe agus pobalbhunaithe a fheabhsú
- ról an rialachais sa spórt maidir le soláthar agus cur chun cinn gníomhaíochta coirp

Teagasc le haghaidh fhoghlaim an scoláire

Tá rannpháirtíocht ghníomhach i ngníomhaíocht choirp lárnach do theagasc agus d'fhoghlaim i gcorpoideachas. Iarrann na torthaí foghlama i gcorpoideachas ar an scoláire spriocanna feidhmíochta pearsanta a leagan síos sna gníomhaíochtaí coirp roghnaithe agus plean a chur i bhfeidhm d'fhonn na spriocanna sin a bhaint amach agus é mar aidhm aige a fheidhmíocht bharrmhaith a bhaint amach. Spreagtar an scoláire chun a chuid foghlama féin a bhainistiú, oibriú ar bhonn aonair agus le daoine eile agus machnamh a dhéanamh ar a chuid foghlama i ngníomhaíocht choirp, trí ghníomhaíocht choirp agus maidir léi.

Tá raon leathan gníomhaíochtaí teagaisc agus foghlama praiticiúla agus ar bhonn fiosraithe cuí sa chorroideachas. Áirítear orthu sin an scoláire a bheith rannpháirteach i ngníomhaíochtaí coirp difriúla, eolas agus tuiscint theoiriciúil á gcur i bhfeidhm aige sa taispeántas praiticiúil, é a bheith ag gabháil do róil anuas ar ról an imreora/rannpháirtí, rannpháirteach i gcomhphlé agus i ndíospóireacht ranga, ag úsáid cuir chuige ilmheán, ag úsáid rólghlacadh, ag scrúdú cás-staidéar, ag réiteach fadhbanna a bhaineann le ghníomhaíocht choirp agus é a bheith ag machnamh ar a fheidhmíocht féin agus ar fheidhmíocht agus ar rannpháirtíocht daoine eile i ngníomhaíocht choirp. Is cuir chuige solúbtha i leith na foghlama iad sin. Cuireann siad ar chumas an scoláire teacht ar réitigh dhifriúla ar dhúshlán chomhchosúla a bhíonn os a chomhair agus é ag iarraidh feidhmíocht bharrmhaith a bhaint amach.

Cinntíonn an úsáid a bhaintear as measúnú le haghaidh cuir chuige foghlama i gcorpoideachas go mbeidh an scoláire cinnte faoi na cuspóirí foghlama agus faoi na critéir i gcomhair rathúlachta. Ach aiseolas stuama, dírithe a úsáid is féidir leis tacú freisin le toilteanas an scoláire dul i ngleic go hiomlán le cásanna nua foghlama, agus teacht aniar, smaointeoireacht chriticiúil agus cumas fadhbréitigh an scoláire a chothú nuair a bhíonn an dul chun cinn mall agus crua. Is meicníocht thábhachtach é aiseolas chun brí a chur arís i rannpháirtíocht an scoláire le cleachtais leanúnacha, rud a chabhróidh dá réir sin leis an scoláire a spriocanna feidhmíochta a bhaint amach.

Spreagtar an scoláire chun an t-eolas, na scileanna, na luachanna agus na meonta a fhorbairt a chuirfidh ar a chumas a bheith níos neamhspleáiche ina chuid foghlama agus a bheith tiomanta don ghníomhaíocht choirp ar feadh an tsaoil.

Faigheann an scoláire taithí ar chorroideachas mar phróiseas comhreathach foghlama i ngníomhaíocht choirp, trí ghníomhaíocht choirp agus maidir le gníomhaíocht choirp.

Tagairt is ea Foghlaim sa ghníomhaíocht choirp do thorthaí a bhaineann le taithí nuair a bhíonn an scoláire ag gabháil go gníomhach don ghníomhaíocht choirp. Cuireann an scoláire a chuid eolais agus tuisceana ar pheirspictíochtaí teoiriciúla i bhfeidhm ar a iarracht chun spriocanna feidhmíochta foghlama i ngníomhaíocht choirp a bhaint amach. Bíonn an scoláire ag gabháil do mhachnamh leanúnach maidir lena chuid foghlama agus dul chun cinn sa ghníomhaíocht choirp.

Tagraíonn Foghlaim trí ghníomhaíocht choirp do thorthaí ríthábhachtacha nuair is í an ghníomhaíocht choirp an meán trína bhfoghlaimíonn an scoláire. Níltear dírithe go príomha ar an toradh ná ar fheidhmíocht ach ina ionad sin díritear ar thuras foghlama pearsanta, fisiciúil, sóisialta agus intleachtúil an scoláire trína rannpháirtíocht sa ghníomhaíocht choirp.

Tagraíonn foghlaim faoi ghníomhaíocht choirp don fhiosrú a dhéantar faoin gcaoi a mbíonn tionchar ag peirspictíochtaí teoiriciúla difriúla ar fheidhmíocht i ngníomhaíocht choirp agus cumas chorp an duine le bheith gníomhach go fisiciúil. Déanann an scoláire cinntí eolacha maidir le pleanáil agus foghlaim faoin méid a theastaíonn uaidh chun a chuid spriocanna feidhmíochta a bhaint amach. Foghlaimíonn sé freisin le ceisteanna a chur i leith cleachtais gníomhaíochta choirp ar an leibhéal áitiúil, náisiúnta agus idirnáisiúnta.

Measúnú

Baineann measúnú sa tsraith shinsearach le faisnéis faoi phróisis agus faoi thorthaí foghlama a bhailiú, a léirmhíniú, a úsáid agus a thuairisciú. Tá foirmeacha éagsúla measúnaithe ann agus úsáidtear é ar chúiseanna difriúla. Baintear úsáid as measúnú chun an tslí chuí a aimsiú don scoláire trí churaclam idirdhealaithe, chun sainréimsí láidreachta nó deacrachta scoláire áirithe a shainaitheint agus chun gnóthachtáil a thástáil agus a theistiú. Is tacaíocht don fhoghlaim é an measúnú agus cuireann sé chun feabhais í trí chabhrú leis an scoláire agus leis an mhúinteoir na chéad chéimeanna eile sa phróiseas teagaisc agus foghlama a shainaitheint.

Chomh maith le straitéisí éagsúla teagaisc, tacóidh straitéisí éagsúla measúnaithe le foghlaim an scoláire agus soláthróidh siad faisnéis don mhúinteoir agus don scoláire atá inúsáidte mar aiseolas, sa chaoi is gur féidir gníomhaíochtaí teagaisc agus foghlama a chur in oiriúint do riachtanais an scoláire aonair. De thoradh tascanna atá cuí agus mealltach a leagan síos, ceisteanna a chur agus aiseolas a thabhairt a chuireann neamhspleáchas an scoláire chun cinn, tacóidh an measúnú leis an bhfoghlaim agus leis an dul chun cinn, chomh maith le tacaíocht a thabhairt d'fhorbairt phríomhinniúlachtaí an scoláire agus a choimre a thabhairt ar an ngnóthachtáil.

Measúnú i gcomhair teistiúcháin

Tá an measúnú le haghaidh teistiúcháin bunaithe ar réasúnaíocht, ar aidhmeanna agus ar thorthaí foghlama na sonraíochta seo. Tá dhá chomhpháirt mheasúnaithe ann: scrúdú scríofa agus comhpháirt mheasúnaithe sa bhreis. Beidh an scrúdú scríofa ar ardleibhéal agus gnáthleibhéal. Beidh an chomhpháirt mheasúnaithe sa bhreis bunaithe ar threoir. Is é Coimisiún na Scrúduithe Stáit (CSS) a dhéanfaidh gach comhpháirt a leagan amach agus a scrúdú.

I ndáil leis an scrúdú scríofa, déanfar Corpoideachas na hArdteistiméireachta a mheasúnú ar dhá leibhéal – Ardleibhéal agus Gnáthleibhéal (Tábla 1). Éileoidh na ceisteanna scrúdaithe go léireoidh an scoláire foghlaim atá cuí don leibhéal. Beidh idirdhealú le sonrú sa mheasúnú freisin tríd an ábhar spreagthach a úsáidtear, agus trí mhéid na tacaíochta struchtúrtha a thugtar don scoláire atá i mbun scrúdú ag gach leibhéal.

Tábla 1 Achoimre ar an measúnú don teistiúchán

Comhpháirt mheasúnaithe	Ualú	Leibhéal
Tionscadal Corpoideachais	50%	Treoir Chomónta
Scrúdú scríofa	50%	Ardleibhéal agus Gnáthleibhéal

Comhpháirt mheasúnaithe sa bhreis: Tionscadal Corpoideachais

Leis an gComhpháirt Mheasúnaithe sa Bhreis le haghaidh Chorpoideachas na hArdteistiméireachta tugtar deis don scoláire a thuiscint agus a chur i bhfeidhm ar eolas agus scileanna an chorroideachais, a bhfuil cur síos orthu sna torthaí foghlama ar fud na sonraíochta, a léiriú. Tá sé d'aidhm ag an measúnú seo comhtháthú le foghlaim leanúnach agus tacú léi, ag spreagadh an scoláire le dul i ngleic go domhain leis na próisis a bhaineann le pleanáil, feidhmíocht agus feabhsú i ngníomhaíochtaí coirp de réir mar a théann sé i ngleic le saincheisteanna a mbíonn tionchar acu ar ghníomhaíocht choirp.

Leis an gComhpháirt Mheasúnaithe sa Bhreis seo cuirtear ar chumas an scoláire dul i ngleic le gníomhaíocht choirp agus próiseas struchtúrtha a leanúint a chuimsíonn pleanáil, rannpháirteachas, taibhiú, meastóireacht agus cumarsáid ar an ngníomhaíocht choirp agus laistigh di. Ceapadh an Chomhpháirt Mheasúnaithe sa Bhreis chun deiseanna praiticiúla a chur ar fáil don scoláire chun na príomhinniúlachtaí a d'fhorbair sé a chur i bhfeidhm trína rannpháirtíocht i gCorpoideachas na hArdteistiméireachta, amhail sonraí, faisnéis, patrúin, treochtaí, naisc agus caidrimh a fhiosrú chun tuiscint níos doimhne a fháil ar a rannpháirtíocht agus a fheidhmíocht i ngníomhaíocht choirp; cinntí eolasacha a dhéanamh agus na torthaí agus na hiarmhairtí gearrthéarmacha agus fadtéarmacha a mheas; a bheith oscailte d'aiseolas agus a bheith in ann é a úsáid chun feabhas a chur ar a chuid foghlama; a bheith feasach ar a fholláine choirp agus aire a thabhairt di; roghanna a dhéanamh agus spriocanna foghlama pearsanta a fhorbairt; obair le daoine eile; agus a chuid foghlama a chur i bhfeidhm chun feabhas a chur ar a rannpháirtíocht i ngníomhaíocht choirp.

Rachaidh an scoláire i mbun gníomhaíocht choirp arna treorú ag gníomhaíochtaí agus téamaí choirp mar a leagtar amach sa treoir arna cur ar fáil ag CSS, is treoir a eiseoidh CSS ar bhonn bliantúil agus ina leagfar amach na riachtanais ar an scoláire. Nuair a bheidh an Chomhpháirt Mheasúnaithe sa Bhreis curtha i gcrích, cuirfidh an scoláire a thuarascáil faoi bhráid CSS lena marcáil, i bhformáid a shonróidh CSS.

Samhlaítear go dtógfaidh an Chomhpháirt Mheasúnaithe sa Bhreis suas le 25 uair an chloig lena cur i gcrích. Tugann cáipéis ar leith, Treoirlínte chun tacú leis an gComhpháirt Mheasúnaithe sa Bhreis le haghaidh Chorroideachas na hArdteistiméireachta, treoir maidir le raon ábhar a bhaineann le heagrú, cur i bhfeidhm agus maoirseacht an tionscadail¹.

Tuairisceoirí cáilíochta don chomhpháirt mheasúnaithe sa bhreis

Tá sé i gceist ag na Tuairisceoirí Cáilíochta i dTábla 2 léargas a thabhairt ar na hionchais ghinearálta maidir le scoláirí a chríochnaíonn an Chomhpháirt Mheasúnaithe sa Bhreis.

---

¹ Samhlaítear go dtógfaidh an Chomhpháirt Mheasúnaithe sa Bhreis suas le 25 uair an chloig lena cur i gcrích. Tugann cáipéis ar leith, Treoirlínte chun tacú leis an gComhpháirt Mheasúnaithe sa Bhreis le haghaidh Chorroideachas na hArdteistiméireachta, treoir maidir le raon ábhar a bhaineann le heagrú, cur i bhfeidhm agus maoirseacht an tionscadail

Go sonrach, leis an tionscadal corpoideachais, trí chur i bhfeidhm praiticiúil le gníomhaíocht choirp, éilítear ar an scoláire tabhairt faoi:

- pleanáil
- rannpháirtíocht
- feidhmiú
- measúnú
- cumarsáid a dhéanamh

Tábla 2: Tuairisceoirí cáilíochta: [ainm na comhpháirte measúnaithe sa bhreis]

	An scoláire a léiríonn leibhéal ard gnóthachtála	An scoláire a léiríonn leibhéal measartha gnóthachtála	An scoláire a léiríonn leibhéal íseal gnóthachtála
Pleanáil	Léirítear ardleibhéal rannpháirtíochta sa phleanáil ar fud na Comhpháirte Measúnaithe sa Bhreis agus déantar meastóireacht éifeachtach ar an gcaoi a gcuireann a chuid pleanála le cur i gcrích na Comhpháirte Measúnaithe sa Bhreis; déantar breithniú ar pheirspictíochtaí agus foinsí iolracha chun bonn eolais a chur ar fáil dá chuid pleanála. Tá a chuid spriocanna agus pleananna gníomhartha cosanta go maith, oiriúnach, agus curtha i bhfeidhm go héifeachtach	Tá rannpháirtíocht maith ann sa phleanáil ar fud na Comhpháirte Measúnaithe sa Bhreis agus déantar meastóireacht ar an gcaoi a gcuireann a chuid pleanála le cur i gcrích a Chomhpháirte Measúnaithe sa Bhreis; déantar breithniú ar pheirspictíochtaí agus foinsí éagsúla chun bonn eolais a chur ar fáil dá chuid pleanála. Tá a chuid spriocanna agus pleananna gníomhartha soiléir den chuid is mó agus roghnaithe agus curtha i bhfeidhm go cuí.	Tá rannpháirtíocht theoranta ann sa phleanáil dá Chomhpháirt Mheasúnaithe sa Bhreis agus is beag meastóireacht a dhéantar ar an gcaoi a gcuireann a chuid pleanála lena Chomhpháirt Mheasúnaithe sa Bhreis; déantar breithniú ar roinnt bheag peirspictíochtaí agus gan ach cúpla foinsé chun bonn eolais a chur ar fáil dá chuid pleanála. Is beag soiléireacht agus oiriúnacht atá ag baint lena chuid spriocanna agus pleananna gníomhartha.
Rannpháirtíocht i ngníomhaíocht choirp	Léirítear ardleibhéal tiomantais do rannpháirtíocht i ngníomhaíocht choirp; cuirtear aiseolas i bhfeidhm go seasmhach ar mhaithe le dul chun cinn a dhéanamh. Déantar meastóireacht ar raon leathan modhanna chun feidhmíocht a fheabhsú. Léirítear ardleibhéal de chleachtas sábháilte agus eiticiúil	Taispeántar tiomantas measartha do rannpháirtíocht i ngníomhaíocht choirp; cuirtear aiseolas i bhfeidhm go héifeachtach ar mhaithe le dul chun cinn a dhéanamh. Cuirtear raon maith modhanna i bhfeidhm ar mhaithe le dul i bhfeabhas. Léirítear leibhéal measartha de chleachtas sábháilte agus eiticiúil	Taispeántar tiomantas measartha do rannpháirtíocht i ngníomhaíocht choirp; cuirtear aiseolas i bhfeidhm go héifeachtach ar mhaithe le dul chun cinn a dhéanamh. Cuirtear raon modhanna i bhfeidhm ar mhaithe le feidhmíocht a chur chun feabhais, cé gur beag breithmheas a thugtar ar na modhanna Is beag cleachtas sábháilte agus eiticiúil atá ann.
Taibhiú	Cuirtear scileanna agus straitéisí i bhfeidhm ar ardleibhéal, ag léiriú oilteacht agus tuiscint den scoth.	Cuirtear scileanna agus straitéisí i bhfeidhm ar leibhéal measartha, ag léiriú oilteacht agus tuiscint mhaith. Déantar oiriúnú áirithe don taispeántas.	Cuirtear scileanna agus straitéisí i bhfeidhm ar leibhéal bunúsach, ag léiriú oilteacht theoranta. Léirítear

	Déantar oiriúnú maith d'éilimh an tsuímh feidhmíochta		fíorbheagán inoiriúnaitheachta nó feasachta le linn an taispeántais.
Meastóireacht	Léirítear cumas chun meastóireacht agus machnamh a dhéanamh ar an gcaoi ar éirigh leis ina thaispeántas trína rannpháirtíocht leis an gComhpháirt Mheasúnaithe sa Bhreis. Ceanglaíonn sé a thaispeántas go soiléir le coincheapa níos leithne sa chorpoideachas agus sainaithníonn réimsí fáis agus spriocanna inbhainte amach le feabhas a chur orthu, ag tarraingt go héifeachtach óna chuid torthaí nó ón méid a bhí sé in ann a dhéanamh amach. Tagtar ar chonclúid an-soiléir agus an-chuimsitheach, lena n-áirítear meastóireacht chriticiúil. Déantar tagairt ábhartha d'ábharthacht na dtorthaí nó an mhéid a rinneadh amach	Léirítear cumas áirithe chun meastóireacht agus machnamh a dhéanamh ar an gcaoi ar éirigh leis ina thaispeántas trína rannpháirtíocht leis an gComhpháirt Mheasúnaithe sa Bhreis. Déantar machnamh ar an eispéireas ar bhealach fiúntach, agus sainaithnítear príomhréimsí fáis. Déantar naisc go pointe áirithe le coincheapa níos leithne sa Chorpoideachas. Socraítear spriocanna éifeachtacha le haghaidh feabhsúcháin. Tagtar ar chonclúid shoiléir fhairsing lena n-áirítear meastóireacht. Déantar tagairt d'ábharthacht na dtorthaí nó an mhéid a rinneadh amach	Is beag fianaise atá ann ar mheastóireacht nó machnamh ar an gcaoi ar éirigh leis ina thaispeántas trína rannpháirtíocht leis an gComhpháirt Mheasúnaithe sa Bhreis. Déantar fíorbheagán machnaimh, gan mórán nasc a dhéanamh idir an t-eispéireas agus coincheapa níos leithne. Tá sé dian air réimsí fáis a shainaithint nó spriocanna éifeachtacha a shocrú le haghaidh feabhsúcháin. Tagtar ar chonclúid dhoiléir agus theoranta, lena n-áirítear meastóireacht theoranta. Tagairt theoranta d'ábharthacht na dtorthaí nó an mhéid a rinneadh amach
Cumarsáid	Déantar cumarsáid ar bhealach soiléir agus cuimsitheach ó thús deireadh, ag úsáid teanga sheasmhach agus chiallmhar tríd síos. Úsáidtear téarmaíocht an chorpoideachais go cuí agus ar bhealach atá ábhartha. Cuirtear sonraí, eolas agus anailís shoiléir agus chúí i láthair agus úsáid á baint as grafaicí ábhartha nuair is cuí.	Déantar cumarsáid ghinearálta ar bhealach soiléir agus cuimsitheach, den chuid is mó, agus teanga réasúnta seasmhach agus chiallmhar á húsáid. Úsáidtear roinnt de théarmaíocht an chorpoideachais go cuí agus ar bhealach atá ábhartha. Cuirtear sonraí, eolas agus anailís shásúil i láthair; agus úsáid á baint as grafaicí ábhartha nuair is cuí.	Tá sé doiléir agus teoranta ina chumarsáid i gcoitinne, agus teanga neamhsheasmhach agus dhothuigthe á húsáid aige. Úsáidtear téarmaíocht an chorpoideachais go hannamh nó ar bhealach nach bhfuil cuí ná ábhartha. Cuirtear sonraí, eolas agus anailís theoranta i láthair, gan mórán nó gan aon úsáid as grafaicí.

Scrúdú scríofa

Beidh raon cineálacha ceistanna sa scrúdú scríofa. Tá príomhinniúlachtaí na sraithe sinsearaí (Fíor 2) fite fuaite sna torthaí foghlama agus déanfar iad a mheasúnú i gcomhthéacs na dtorthaí foghlama. Cuimseofar rogha ceistanna leis an scrúdpháipéar ina ndéanfar an méid seo a leanas a mheasúnú ag an leibhéal cúí:

- an fhoghlaim a ndéantar cur síos uirthi sa tsonraíocht
- cur i bhfeidhm na foghlama trí rannpháirtíocht i ngníomhaíocht choirp.

Socruithe réasúnta

Éilíonn an tsonraíocht seo do Chorpoideachas na hArdteistiméireachta go rachaidh an scoláire i ngleic le nádúr an ábhair ar bhonn leanúnach i rith an chúrsa. Tá dhá chuid ag baint leis an measúnú don teistiúchán i gCorpoideachas na hArdteistiméireachta: scrúdú scríofa ar fiú 50% de na marcanna ar fad é agus comhpháirt bhreise ar fiú 50% í. Sa chomhthéacs sin, tá scéim na Socruithe Réasúnta/Ionchuimsithe i bhfeidhm ag Coimisiún na Scrúduithe Stáit (CSS), scéim a ceapadh chun cuidiú leis an scoláire a mbeadh deacracht aige an scrúdú a rochtain nó an méid atá ar eolas aige a chur in iúl do scrúdaitheoir mar gheall ar dheacracht fhisiceach, amhairc, chéadfach, éisteachta nó foghlama. Cuidíonn an scéim seo leis an scoláire sin an méid atá ar eolas aige agus an méid atá sé in ann a dhéanamh a léiriú gan cur isteach ar chaighdeán an mheasúnaithe. Díritear sa scéim ar bhacainní ar rochtain a bhaint, agus an gá atá leis an eolas, na scileanna, na luachanna agus na meonta bunúsacha céanna a mheas a dhéantar a mheasúnú do gach scoláire eile, agus na caighdeáin chéanna gnóthachtála a chur i bhfeidhm agus atá i bhfeidhm maidir le gach scoláire eile. Déanann an Coimisiún gach iarracht le linn dó an scéim seo a chur i bhfeidhm chun freastal ar riachtanais mheasúnaithe aonair trí na socruithe seo.

Bíonn cúinsí ann inar féidir an riachtanas chun réimsí foghlama ar leith a léiriú, le linn don scoláire a bheith á mheasúnú le haghaidh teastasú, a tharscaoileadh nó a dhíolmhú, a fhad nach gcuirfidh sé isteach ar shláine iomlán an mheasúnaithe. Mar sin féin, ní féidir cuid de na réimsí foghlama i sonraíocht ábhair a tharscaoileadh toisc go bhfuil siad lárnach don tsonraíocht ábhair. I gCorpoideachas na hArdteistiméireachta, áirítear leis na réimsí sin rannpháirtíocht agus feidhmíocht i ngníomhaíocht choirp. Is é an chúis leis sin ná go bhfuil na

scileanna a fhorbraítear sna comhpháirteanna seo chomh bunúsach agus chomh lárnach sin do dhisciplín an chorpoideachais.

Tá eolas níos mionsonraithe faoi scéim na Socruithe Réasúnta/Ionchuimsithe sna Scrúduithe Teastais, lena n-áirítear na socruithe atá ar fáil agus na cúinsí ina bhféadfaidís a bheith i bhfeidhm, ar fáil ó Roinn na Socruithe Réasúnta/Ionchuimsithe de chuid Choimisiún na Scrúduithe Stáit.

Sula socraíonn sé ar staidéar a dhéanamh ar Chorpoideachas na hArdteistiméireachta, ba cheart don scoláire, i gcomhairle lena scoil agus lena thuismitheoirí/caomhnóirí, athbhreithniú a dhéanamh ar thorthaí foghlama na sonraíochta seo agus ar mhionsonraí na socruithe measúnaithe. Ba cheart dó machnamh a dhéanamh go cúramach, lena fháil amach an mbeidh sé in ann na torthaí foghlama a bhaint amach, nó an bhfuil riachtanas speisialta oideachais aige a fhágann nach mbeadh sé in ann a léiriú go bhfuil na torthaí bainte amach aige, fú tar éis na socruithe réasúnta a chur i bhfeidhm. Más rud é go gcreideann an scoil go mb'fhéidir nach mbeadh scoláire in ann páirt iomlán a ghlacadh sna socruithe measúnaithe don teistiúchán, tá sé riachtanach go ndéanann siad teagmháil le Coimisiún na Scrúduithe Stáit.

Grádú na hArdteistiméireachta

Déantar Corpoideachas na hArdteistiméireachta a ghrádú le scála grádúcháin 8 bpointe. Is é Grád 1 an grád is airde; is é Grád 8 an grád is ísle. Tá marcanna céatadáin idir 100% agus 30% i gceist leis na seacht ngrád is airde (1-7). Tá na gráid roinnte ina raonta cothroma atá 10% ar leithead. Bronntar Grád 8 as marcanna céatadáin níos lú ná 30%. Déantar idirdhealú idir gráid an Ardleibhéil agus gráid an Ghnáthleibhéil trí A nó G a chur roimh an ngrád faoi seach. Dá bhrí sin, tá A1–A8 i gceist ag an Ardleibhéil agus tá G1–G8 i gceist leis an nGnáthleibhéil.

Tábla 3: Grádú na hArdteistiméireachta

Grád	Marcanna %
A1/G1	90 - 100
A2/G2	80 < 90
A3/G3	70 < 80
A4/G4	60 < 70
A5/G5	50 < 60

A6/G6	40 < 50
A7/G7	30 < 40
A8/G8	< 30

Aguisín 1

Cuireadh an ghluais seo i dtoll a chéile chun na torthaí foghlama a úsáidtear sa tsonraíocht a shoiléiriú. Déantar cur síos ar gach briathar gnímh i dtéarmaí na rudaí ba cheart a bheith ar chumas an scoláire agus an toradh foghlama bainte amach acu

Briathar gnímh	Ba cheart go mbeadh sé ar chumas an scoláire
Aithin (foinsí)	foinsí eolais a aithint go sainiúil
Anailísigh	staidéar nó scrúdú a dhéanamh ar rud go mion, rud a mhiondealú chun na bunghnéithe nó an bunstruchtúr a nochtadh; codanna agus coibhneasa a shainathint, agus fianaise a léirmhíniú chun teacht ar chonclúidí
Cuir i bhfeidhm	faisnéis agus/nó eolas agus tuiscint a roghnú agus a úsáid chun cás tugtha nó fíorchúinsí a mhíniú
Tabhair breithmheas	píosa saothair nó téacs a mheasúnú, a bhreith nó a mheas
Léirthuisicint a bheith ag... do...	an bhrí, luach nó tábhacht a bhaineann le rud a aithint
Meas	nádúr, cumas, cáilíocht nó luach ruda a mheasúnú nó breithiúnas a thabhairt ina thaobh
Ríomh	teacht ar fhreagra uimhriúil, ag taispeáint na gcéimeanna cuí san oibriú amach
Rangaigh	rudaí a chur i ngrúpaí bunaithe ar thréithe comónta
Comhoibrigh	bheith ag obair in éineacht le duine nó daoine eile ar ghníomhaíocht nó ar thionscadal
Déan comparáid	cuntas a thabhairt ar na cosúlachtaí agus (nó) difríochtaí idir dhá rud nó cás (nó níos mó), ag tagairt don dá cheann acu (dóibh uile) síos tríd
Cruthaigh	rud a thabhairt chun bheith; tabhairt ar rud éigin tarlú de bharr gníomhaíochtaí duine
Déan critic ar	anailís agus measúnú eolasach a thabhairt ar rud

Bain de thátal as	teacht ar chonclúid bunaithe ar an eolas a thugtar
Taispeáin	rud a chruthú nó a dhéanamh soiléir trí réasúnaíocht nó le fianaise, rud a léiriú le samplaí nó le cur i bhfeidhm praiticiúil
Díorthaigh	teacht ar ráiteas nó foirmle trí phróiseas smaointeoireachta loighciúla; ionramháil a dhéanamh ar ghaol matamaiticiúil chun cothromóid nó gaol nua a thabhairt
Cuir síos	cuntas mionsonraithe a thabhairt ar phríomhphointí na topaice, ag baint úsáid as focail, léaráidí agus/nó íomhánna
Ceap	rud éigin a phleanáil, a fhorbairt nó a chruthú le smaointeoireacht ghrinn
Pléigh	athbhreithniú tomhaiste cothrom a thabhairt a chuimsíonn réimse argóintí, peirspictíochtaí, tosca nó hipitéisí, atá bunaithe ar fhianaise chúí
Measúnaigh (sonraí/faisnéis)	sonraí a bhailiú agus a scrúdú chun breithiúnais agus breithmheas a dhéanamh; cur síos a dhéanamh ar an gcaoi a dtacaíonn nó nach dtacaíonn fianaise le conclúid i bhfiosrúchán nó in iniúchadh; srianta sonraí i gconclúidí a shainaithint; breithiúnais a dhéanamh faoi smaointe, faoi réitigh nó faoi mhodhanna
Measúnaigh (breithiúnas eiticíúil)	fianaise a bhailiú agus a scrúdú chun breithiúnais agus breithmheas a dhéanamh; cur síos a dhéanamh ar an gcaoi a dtacaíonn nó nach dtacaíonn fianaise le breithiúnas; srianta fianaise i gconclúidí a shainaithint; breithiúnais a dhéanamh faoi na smaointe, faoi réitigh nó faoi mhodhanna
Scrúdaigh	breathnú go grinn ar argóintí, sonraí, faisnéis agus/nó scéalta d'fhonn bunús, barúlacha, peirspictíochtaí, treochothaí agus/nó caidrimh a nochtadh
Mínigh	mionchuntas a thabhairt arna thacú le fáthanna nó cúiseanna
Éascaigh	plé a stiúradh ionas go bhfanann sé dírithe agus go mbaintear na spriocanna comhaontaithe amach
Sainaithin	patrúin, fíricí nó sonraí a aithint; freagra a sholáthar ó roinnt féidearthachtaí; fíoras nó gné shainiúil a aithint agus a lua go hachomair
Léirigh	samplaí a úsáid chun cur síos ar rud éigin
Bain tátal as	torthaí iniúchta a úsáid bunaithe ar bhuntuiscint; tuig níos mó ná mar a cuireadh in iúl go litriúil
Léirmhínigh (bainteach le sonraí)	eolas agus tuiscint a úsáid chun treochothaí a aithint agus teacht ar chonclúidí ó fhaisnéis a thugtar

Léirmhínigh (nach bhfuil bainteach le sonraí)	smaointe a chur in iúl maidir leis an mbrí atá i gceist le rud
Iniúch	breathnú, staidéar nó scrúdú a dhéanamh go mion chun fíricí a chinntiú, agus teacht ar léargais agus/nó conclúidí nua
Cosain	cúiseanna bailí nó fianaise bhailí a thabhairt chun tacú le freagra nó le conclúid
Liostaigh	roinnt pointí nó fíoras a thabhairt, gan aon mhíniú breise
Samhaltaigh	smaoineamh, struchtúr, próiseas nó córas a léiriú trí mhodhanna éagsúla amhail focail, léaráidí, cothromóidí, samhlacha fisiciúla nó ionsamhlúcháin; samhlacha a úsáid le cur síos, míniú, tuartha a dhéanamh agus fadhbanna a réiteach, ag aithint go mbaineann teorainneacha le gach samhail
Tabhair breac-chuntas	na príomhphointí a thabhairt, gan ach na píosaí faisnéise riachtanacha a thabhairt
Tuar	toradh ionchasach teagmhais a thabhairt; teagmhas nua a mhíniú bunaithe ar bhreathnuithe nó ar fhaisnéis ag úsáid naisc loighciúla idir míreanna eolais
Cruthaigh	sraith céimeanna loighciúla a úsáid chun an toradh inmhianta a bhaint amach
Aithin (sonraí/faisnéis)	fíricí, saintréithe nó coincheapa atá riachtanach (ábhartha/oiriúnach) chun cás, imeacht, próiseas nó feiniméan a thuiscint a shainathint
Machnaigh	machnamh meabhraitheach a dhéanamh ar ghníomhartha, taithí, luachanna agus léann d'fhonn léargais nua a fháil agus brí a bhaint astu
Déan taighde	fiosrú sonracha a dhéanamh, ach fianaise a bhailiú, a eagrú agus a anailísiú d'fhonn teacht ar chonclúidí
Réitigh	freagra a aimsiú trí réasúnaíocht
Déan achoimre	achóimre ghairid a dhéanamh ar na príomhphointí eolais
Sintéisigh	smaointe éagsúla a chur le chéile chun tuiscint nua nó tuiscint fheabhsaithe a chruthú
Tuig	corpas dea-eagraithe eolais a bheith ag duine agus é sin a chur i bhfeidhm
Deimhnigh	fianaise a thabhairt chun tacú le fírinne ráitis

